

Projekts Nr. 8.3.6.2/17/I/001**“Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas izveide un īstenošana”****Progress projekta darbības virzienos – izglītības kvalitātes monitoringa
izveide un īstenošana – laika posmā
no 22.11.2023. līdz 31.12.2023.****Monitoringa rīku aprobēšana, tai skaitā datu vākšana**

Pārskata periodā sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministrijas (turpmāk – IZM) Informācijas tehnoloģiju departamentu (turpmāk – ITD) veikta izglītības kvalitātes monitoringa rīku (turpmāk – IKMS) izstrāde Valsts izglītības informācijas sistēmā (turpmāk – VIIS) produkcijas vidē lietojamos datu analītikas rīkos. Novembrī tika veikta analītiskā rīka pedagogu pieprasījuma - piedāvājuma prognozēšanai (turpmāk – PPPPR) iekšējā aprobācija (IZM, IKVD, VISC speciālistiem) kuras ietvaros 1) 14.11.tika demonstrēta izstrādātā rīka funkcionalitāte ar tā izmantošanas iespējām, kam sekoja 2) Pedagogu pieprasījuma un piedāvājuma prognozēšanas rīka darba sesijas SAP BO platformā (17.11. un 21.11.) un 3) PPPPR darba sesija *Stella Architect* programmatūrā (27.11. RTU). Decembrī (18.12.) ITND VIIS produkcijas vidē demonstrēja Risku identificēšanas rīku (RIR) un Profesionālās izglītības absolventu monitoringa rīku (PROF). 19.12.notika 2. seminārs - atbalsta pasākums Skolu efektivitātes monitoringa rīka (SEMR) licencētajiem lietotājiem pašvaldībās, lai apspriestu lietotāju pirmo pieredzi darbā ar SEMR un iepazīstinātu ar izveidoto SEMR mācību video. Līdz 31.12.2023. datu analītikai IKMS ietvaros attīstīts monitoringa rīku kopums, ko veido gan pēc to funkcijas, gan fokusa profilējami IKMS rīki – pārraudzībai, prognozēšanai, prevencijai:

- Skolu tīkla efektivitātes rīks (SEMR – VIIS pieejams licencētiem lietotājiem) informatīvi analītiskam atbalstam lēmumu pieņemšanā vispārējās izglītības līmenī, lai novērtētu finanšu ieguldījumu atdevi pret izglītības kvalitāti, apkopojot datus par izglītības iestāžu kvalitāti raksturojošajiem rādītājiem.
- Risku identificēšanas rīks (RIR – VIIS IZM testēšanai) informatīvi analītiskam atbalstam lēmumu pieņemšanā vispārējās izglītības un profesionālās izglītības līmenī izglītības kvalitātēs risku vadībai - izglītības iestāžu paškontrolei, risku prognozēšanai un novēršanai, vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanai un regulāram ārējam izglītības iestāžu kvalitātes monitoringam, lai uz izglītības kvalitāti potenciāli pazeminošiem apstākļiem varētu reaģēt nekavējoties, parādoties pirmajām pazīmēm.
- Pedagogu pieprasījuma un piedāvājuma prognozēšanas rīks (PPPR – licence lietotājiem IZM)

informatīvi analītiskam atbalstam vispārējās izglītības un profesionālās izglītības līmenī, lai, modelējot pedagogu nodarbinātību, prognozētu pieprasījumu un piedāvājumu vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu pedagogiem (t.sk. pirmsskolas, interešu izglītības un speciālās izglītības pedagogiem vienas iestādes ietvaros), ilgtermiņā plānotu pedagogu piesaisti un profesionālās kompetences pilnveidi.

- Augstākās izglītības absolventu monitoringa rīks (AI – VIIS), kas nodrošina informāciju par augstāko izglītību ieguvušām personām (nodarbinātību, ienākumiem un nodarbinātības / bezdarba līmeni 10 gadus pēc augstskolas beigšanas).
- Profesionālās izglītības absolventu monitoringa rīks (PROF - VIIS), kas nodrošina informāciju par profesionālo izglītību ieguvušām personām (nodarbinātību, ienākumiem un nodarbinātības / bezdarba līmeni 10 gadus pēc augstskolas beigšanas).
- Izglītības turpināšanas rīks (turpmāk vēl pilnveidojams prototips) - kas sniegs informatīvi analītisku atbalstu vispārējās izglītības, profesionālās izglītības un augstākā izglītības līmenī ar mērķi - novērtēt izglītības pamešanas gadījumu dinamiku, identificēt būtiskākos ietekmējošos faktorus.

IKMS rīku digitalizācija, aprobācija, testēšana, ieviešana un pilnveide, tāpat arī jaunu rīku izstrāde un rīku prototipu pilnveide, kā arī uzlabojumi jau esošo rīku kopumam atbilstoši to lietošanas vajadzībām IKMS tiks turpināta un IZM tiek plānota jaunajā Eiropas Savienības fondu 2021.–2027. gada plānošanas periodā 4.2.2. specifiskā atbalsta mērķa "Uzlabot izglītības un mācību sistēmu kvalitāti, iekļautību, efektivitāti un nozīmīgumu darba tirgū, tostarp ar neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanas palīdzību, lai atbalstītu pamatkompetenču, tostarp uzņēmējdarbības un digitālo prasmju, apguvi, un sekmējot duālo mācību sistēmu un mācekļības ieviešanu" ietvaros.

15.11.2023. saņemts RSU veiktās ekspertīzes nodevums par emocionālās labizjūtas sekmēšanas un novērtēšanas instrumentiem un programmām Latvijas izglītības iestādēs, kas ir sistēmisks pārskats par psihoemocionālās labizjūtas novērtēšanas un nodrošināšanas instrumentārija izmantošanu Latvijas vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs, ar priekšlikumiem vienotam valstī pieejamā instrumentārija monitoringam un savstarpējai savietojamībai.

Projekta sadarbības partneris VISC datu analīzes un monitoringa rīku attīstības ietvaros ilgtspējīgas valsts pārbaudes darbu datu analītikas sistēmas izveides mācību snieguma vērtēšanai kvalitatīvas izglītības pieejamībai un izvērtēšanas pieejai nodrošinājis

(1) 2022./2023.mācību gada centralizēti vērtēto valsts pārbaudes darbu izvērtējumu sistēmiskas mācību snieguma izvērtēšanas pieejas izveidei un monitoringa sistēmas elementa sākotnējo datu uzkrāšanai. Diagnosticējošo darbu analīze ļauj noskaidrot - cik lielā mērā iepriekšējos darbos iekļautie testelementi dod iespēju skolēnam demonstrēt tekstpratības un rēķinpratības prasmju apguvi atbilstoši MK noteikumiem par valsts pamatzglītības standartu un izveidotajam tekstpratības konstruktam, kā arī identificēt būtiskākās atšķirības, raugoties no skolas, skolēna perspektīvas attiecībā pret darbu saturu un tajā iekļauto testelementu kvalitāti. Analizējot, gūt

priekšstatu par - iespēju paaugstināt gaidas par skolēnu veikumu, iekļaujot valsts pārbaudes darbos testelementus, kas dod iespēju skolēniem ar izcilām spējām arī demonstrēt augstāku sniegumu, tā tuvinot valsts pārbaudes darbus to mērķu mērīšanai, kas ir iekļauti valsts pamatzglītības standartā un ko mēra OECD PISA pārbaudes darbi.

(2) Monitoringa sistēmas trīs fundamentālo pratību attīstības konceptuālā modeļa izveidi, kas balstītos uz OECD PISA piedāvāto pratību novērtēšanas un analīzes ietvaru skolēnu snieguma un mācību procesa kvalitātes izvērtēšanai. Paredzēts, ka skolēnu snieguma monitoringa darbi - nodrošinās pieejamus un uzticamus datus skolām un pašvaldībām, lai • konstatētu savas stiprās un vājās puses un izvirzītu situācijai atbilstošus mērķus, • sniegs iespēju skolotājiem sekot līdzi individuālam skolēnu sniegumam un izvērtēt nepieciešamos uzlabojumus mācību procesā, kā arī • sniegs iespēju izvērtēt nacionālajā attīstības plānā ietvertu izglītības mērķu sasniegšanu dažādās skolēnu grupās (t.sk. lokalitātes – dzīvesvietas un sociālekonomisko apstākļu kontekstā). LU SIIC pētnieki uzskata, ka, lai īstermiņā un ilgtermiņā uzlabotu skolēna sniegumu, tekstpratības un rēķinpratības prasmju diagnostiku nepieciešams uzskatīt par prioritāti.

(3) Veselībpratības monitoringa darba (2) daļās izstrādi – *Zināšanas un izpratne* un *Prasmes*.

Zinātniskie pētījumi izglītībā un pētījumi izglītības jomā

Pārskata periodā Nacionāla līmeņa pētījumu izglītībā stratēģiskās vadības padomē izskatīti un apstiprināti 31.10.2023. iesniegtie 2 zinātnisko pētījumu nodevumi - (1) Pētījuma „Augstākajā izglītībā studējošo kompetenču novērtējums un to attīstības dinamika studiju periodā” II kārtai un (2) Pētījuma “Modelis un instruments pieejas skola kā mācīšanās organizācija īstenošanas atbalstam izglītības iestādēs”. Nodevumus vērtēja arī pieaicinātie ārējie eksperti.

Zinātniskā pētījuma ICCS pilsoniskās izglītības pētījuma pirmo rezultātu prezentācija notika š.g.28.11. kopā ar starptautisko datu paziņošanu Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) un Latvijas Universitātes (LU) rīkotajā konferencē LU, kurā klātienē apmeklēja 85 dalībnieki, bet tiešsaistē pieslēdzās 31 interesents. Konferences "Jaunais atskaites punkts pilsoniskajā izglītībā Latvijā": Starptautiskā pilsoniskās izglītības pētījuma ICCS 2022 pirmo rezultātu paziņošana” un diskusija ar rīcībpolitikas veidotājiem ieraksts skatāms [šeit](#) .

ICCS pētījums ir plašākais un vispatverošākais pilsoniskās izglītības pētījums pasaulē. Latvija ICCS pētījumā piedalās jau ceturto reizi, ICCS pētījuma virsmērķis ir izpētīt, cik lielā mērā pētījuma dalībvalstu jaunieši ir gatavi uzņemties dažādas pilsoniskās lomas. Pētījumā piedalījās 22 pasaules valstis un divas Vācijas pavalstis Ziemeļreina-Vestfālē un Šlēsviga-Holšteina. IEA ICCS 2022 ciklā izceltas četras jomas: ilgtspējība, digitālā vide, dažādība, jauniešu uzskats par politiskajām sistēmām. IEA ICCS 2022 pētījuma ciklā Latvijā piedalījās 147 skolas, to direktori, 1638 astoto klašu skolotāji un 2876 astoto klašu skolēni (kuru vidējais vecums pētījuma norises laikā bija 13 līdz 14 gadi). Pētījumā pārbaudītas skolēnu pilsoniskās zināšanas un spēja analizēt jautājumus par pilsoniskajām institūcijām un sistēmām, pilsoniskajiem principiem, pilsonisko līdzdalību, pilsoniskajām lomām un identitāti, kā arī pētīts skolēnu viedoklis un vajadzības par pilsoniskās

izglītības satura jautājumiem. Detalizētai situācijas analīzei nacionālā līmenī ir iekļauti aptaujas jautājumi, kas ļauj padziļināti izpētīt Latvijas skolēnu un skolotāju viedokli piederības, identificēšanās un drošības jautājumos. ICCS 2022 pētījuma cikls ilga no 2019. līdz 2023. gadam. Ziņojums publicēts [šeit](#). Atsevišķos jautājumos salīdzināti ICCS 2009 un 2016 ciklu rezultāti.

Projekta rīkotā 19.12. tiešsaistes seminārā ICCS pētījuma Latvijā vadītāja I.Čekše iepazīstināja pašvaldību izglītības pārvalžu pārstāvjus ar ICCS 2022 rezultātiem. 21.12. LU pētnieki rīkoja praktisku konferenci pedagogiem, lai sniegtu atgriezenisko saiti 152 skolām Latvijā par veikto aptauju rezultātiem starptautiskā kontekstā. IEA ICCS 2022 rezultāti prezentēti un diskutēti - Tiesībsarga birojā (11.12.2023) un medijos - LTV 1 Panorāmā (28.11.2023.) un LR1 raidījumā "Ģimenes studija" (13.12.2023.).

Pārskata periodā pabeigti arī saskaņā ar Publisko iepirkumu likumā noteikto procedūru izraudzīto pakalpojumu sniedzēju (2) pētījumi. Pētījuma **"Karjeras atbalsta pieaugušajiem nodrošināšanas prakse Latvijā un tās pilnveides iespējas"** īstenotāji (SIA Oxford Research) snieguši sistēmisku pārskatu par karjeras atbalsta pieejamību pieaugušajiem, esošās karjeras attīstības atbalsta nodrošināšanas praksi un tās efektivitāti, apskatot karjeras attīstības atbalsta pakalpojuma sniedzēju kapacitāti izvirzīto mērķu sasniegšanai, un snieguši priekšlikumus karjeras attīstības atbalsta sistēmas pilnveidei, ņemot vērā esošās pārmaiņas profesionālās izglītības jomā un karjeras attīstības atbalsta nozīmi pieaugušos individuālo mācīšanās ceļu izvēlē profesionālajās un augstākās izglītības iestādēs, kā arī šo izglītības iestāžu kapacitāti nodrošināt pieaugušos ar karjeras attīstības atbalstu. Pētījuma ietvaros izstrādāts karjeras atbalsta sistēmas modelis pieaugušajiem - *Vēlamā karjeras attīstības atbalsta sistēma pieaugušajiem Latvijā - atbildības sadalījums karjeras atbalsta sniegšanā*, t.sk. atbildības sadalījums karjeras atbalsta sniegšanā, tāpat arī karjeras atbalsta pakalpojumu sniedzēju kartējums un karjeras atbalsta saņēmēju ceļa karte pieaugušajiem izglītības un nodarbinātības plānošanai *Ceļa karte pieaugušajiem – karjeras attīstības atbalstam*.

Noslēdzies arī pētījums **"Pētījuma un analītiskā rīka izstrādei vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu pedagogu pieprasījuma - piedāvājuma prognozēšanai un nodarbinātības modelēšanai"**, kuru veica RTU ar mērķi- izstrādāt analītisko rīku regulārai vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu pedagogu pieprasījuma un piedāvājuma prognozēšanai un pedagogu nodarbinātības modelēšanai īstermiņā, vidējā un ilgtermiņā, lai mazinātu piedāvājuma un pieprasījuma neatbilstību. Pētījuma ietvaros veikta datu apstrāde pseidonimizētiem personu datiem par vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu pedagogiem, lai novērtētu pedagogu pieprasījuma - piedāvājumu un nodarbinātības reālo situāciju vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs, kā arī tos izmantotu analītiskā rīka izstrādē un aprobēšanā. Pētījuma ietvaros izstrādāts sistēmdinamikas modelis, kura sākotnējai parametrizēšanai izmantoti apstrādātie dati. Modelis veidots kā pieci moduļi, kas ir savstarpēji savienoti, un apraksta pedagogu pieprasījumu (izglītojamo modulis, mācību priekšmeti, pedagogu modulis, pedagogu izglītības modulis un finansējuma modulis). Modelis papildināts ar politikas veidotāju saskarni un rezultātu vizualizāciju SAP BO platformā, kas ļauj analizēt

pedagogu pieprasījumu un piedāvājumu izglītības iestādes, pašvaldības un nacionālajā līmenī un veidot politikas pieprasījuma un piedāvājuma līdzsvarošanai īstermiņā, vidējā un ilgtermiņā.

Mērķsadarbības, stratēģiskās komunikācijas un mācību pasākumi

IKMS ieviešanas posmā virknē aktivitāšu nodrošināta informācija par IKMS rīkiem to lietošanai un datiem to ietvaros - 24.11.projekta eksperti sadarbības partnera IKVD mērķsadarbības pasākumā „Risku identificēšanas rīka loma izglītības kvalitātes monitoringa sistēmā” ar nozares pārstāvju seminārā diskutēja par RIR izmantošanu izglītības kvalitātes novērtēšanas procesā, jo - RIR mērķis ir atbalstīt izglītības kvalitātes risku vadības attīstību izglītības iestāžu paškontrolei, risku prognozēšanai un novēršanai, vienlīdzīgu iespēju nodrošināšanai un regulāram ārējam izglītības iestāžu kvalitātes monitoringam, lai uz izglītības kvalitāti potenciāli pazeminošiem apstākļiem varētu reaģēt nekavējoties, parādoties pirmajām pazīmēm, un praktiskajā koprades darbnīcā pievērstos jau konkrētiem jautājumiem par RIR akreditācijā, pašvērtēšanā, uzraudzībā.

08.12.projekta galvenās izstrādes Izglītības kvalitātes monitoringa sistēmas noslēguma pasākumā "IKMS attīstībā" projekta komanda kopā ar IZM pārstāvjiem projekta sadarbības partneru lokā dalījās pieredzes atskatā uz IKMS tapšanas procesu, kā arī sprieda par nākamajā periodā - IKMS attīstībai nozīmīgo - pašvaldību datu analītikas un izglītības kvalitātes vadības kapacitātes stiprināšanai, valsts izglītības informācijas sistēmas un publiskā portāla attīstībai, un nepieciešamību parādīt izglītības datus arī viegli uztveramās vizualizācijās, lai IKMS būtu pielietojams atbalsts rīcībpolitikas veidotājiem valsts līmenī, pašvaldībām un skolām izglītības kvalitātes novērtēšanā, mērķu izvirzīšanā un lēmumu pieņemšanā turpmākai izglītības kvalitātes pilnveidei.

14. - 15.decembrī izglītības kvalitātes monitoringa un pilnveides nodrošināšanas funkciju un kapacitātes izvērtējuma "Tehniskā palīdzība institucionālās kapacitātes novērtēšanai izglītības kvalitātes uzraudzībai un izglītības kvalitātes pilnveidei" noslēgumā tika rīkots starptautisks savstarpējās mācīšanās pasākums Rīgā "Institucionālās kapacitātes stiprināšana izglītības kvalitātes monitoringam un skolu snieguma pilnveidei", kura mērķis - veicināt starptautisku ekspertu pieredzes apmaiņu par izglītības sistēmas uzdevumiem un pienākumiem. OECD Izglītības un prasmju direktorāta pārstāvji Marko Kols (*Marco Kools*) un Solene Burca (*Solene Burtz*) iepazīstināja ar aptaujas par IZM, padotības iestāžu un pašvaldību institucionālās kapacitātes novērtējuma pirmajiem rezultātiem un secinājumiem, un aicināja diskutēt par to, kā stiprināt IZM, valsts institūciju un pašvaldību lomu un atbildību attiecībā uz izglītības kvalitātes monitoringu un atbalsta sniegšanu skolu snieguma pilnveidei. Pasākumā ar savu pieredzi, panākumiem un izaicinājumiem dalījās izglītības eksperti – pārstāvji no Zviedrijas Valsts izglītības aģentūras, Dānijas Valsts izglītības un kvalitātes aģentūras, un Velsas Nacionālās izglītības aģentūras. 20.12.2023. elektroniski iesniegts izvērtējuma ziņojums "Optimising the institutional capacity for education quality monitoring and school improvement support in Latvia" ar izvērtējuma

secinājumiem attiecībā uz izglītības kvalitātes uzraudzību un ieteikumiem skolu uzlabojumu atbalsta nodrošināšanu un ierosinājumiem kā pilnveidot resora iestāžu lomu un atbildību attiecībā uz izglītības kvalitātes monitoringu un atbalsta sniegšanu uzlabojumiem skolām. OECD eksperti izvērtējumam fokusējās uz izglītības resora institucionālās kapacitātes aspektu - uz funkciju un atbildību deleģējumu, kā arī institucionālo (IZM, VISC, IKVD, VIAA, AIC un pašvaldību) kapacitāti attiecībā uz • izglītības kvalitātes uzraudzību un izglītības kvalitātes monitoringu (t.sk. datu vākšanu un analītiku) vispārējā, profesionālajā, pieaugušo un augstākajā izglītībā un • izglītības kvalitātes pilnveidi un atbalstu izglītības iestāžu un pašvaldību līmenī.

Projekta vadība un īstenošanas nodrošināšana

Pārskata periodā nodrošināta projekta īstenošana tā noslēguma fāzē. 28.11.notikusi projekta Uzraudzības padomes noslēdzošā sanāksme, kurā ziņots, ka –

Projektā mērķis noteiktajos iznākuma rādītājos uz 31.12.2023. tiek sasniegts:

1) ar rezultāta rādītāju - izveidota viena, visaptveroša Izglītības kvalitātes monitoringa sistēma (IKMS [apraksts](#)), kas veido uzstādījumu pārvaldības sistēmai izglītības kvalitātes nodrošināšanai Latvijā, balstītai uz statistiskās informācijas, salīdzinošo izglītības pētījumu rezultātiem, valsts līmeņa izglītojamo sasniegumu un citiem izglītības iestāžu darba rezultātus raksturojošu rādītāju mērījumiem un analīzi, centralizēto eksāmenu rezultātu analīzi un akreditācijas un licencēšanas, kā arī pedagogu darbības kvalitātes novērtēšanas informācijas izmantošanu un analīzi, ievērojot vidējā termiņā un ilgtermiņā sasniedzamos nozares stratēģiskos mērķus un rezultātus. Nodrošināta IKMS ieviešana, izveidojot prototipus digitalizētiem 5 izglītības kvalitātes monitoringa rīkiem datu analītikai ar fokusu uz izglītības iestādes snieguma mērījumiem - (1) Skolu efektivitātes monitoringa rīks, (2) Risku identificēšanas rīks, (3) Augstākās izglītības absolventu monitoringa rīks, (4) Profesionālās izglītības absolventu monitoringa rīks, (5) Pedagogu pieprasījuma un piedāvājuma prognozēšanas rīks, bet sestajam izglītības kvalitātes monitoringa rīkam - (6) Izglītības turpināšanas rīkam izveidots prototips turpmākai integrācijai Valsts izglītības informācijas sistēmā (turpmāk - VIIS).

2) ar iznākuma rādītāju - īstenoti deviņi nacionāla mēroga izglītības kvalitāti raksturojoši pētījumi, no tiem 5 zinātniskie pētījumi un 4 publiskā iepirkuma procedūras ietvaros izraudzītu pakalpojumu sniedzēju veikti pētījumi.

Projekta īstenošanas rezultātā īstenotie pētījumi sekmējuši izglītības kvalitātes vērtēšanas monitoringa piedāvājuma izveidi, t.sk. konkrētu monitoringa rīku prototipu izveidi datu analītikai IKMS ietvarā, pētījumu programmas izglītībā īstenošanas aprakstu un nacionāla līmeņa pētījumu programmas izveidi, jo – balstoties uz iegūto pieredzi un kompetenci IZM izstrādāta Valsts pētījumu programma izglītībā (05.09.2023. MKN Nr. 567 Par valsts pētījumu programmu "Izglītība") ar virsmērķi - sniegt ieguldījumu pierādījumos balstītu lēmumu pieņemšanai par izglītības sistēmas attīstību un stratēģisko izglītības attīstības mērķu sasniegšanu, kā arī radīt jaunas zināšanas un praktiski lietojamus risinājumus izglītības iestādes, pašvaldības un valsts mērogā.